

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Egy magyar lángész tragédiája*

Forrás:

Az Ujság

Dn
(Hely)

1924. 8. 10.
(Dátum)

füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Volkman Róbert

Idő

"1924"

Személy

Egy magyar lángész tragédiája.

**Hol lakott Volkmann Róbert. — Művei a világzeneirodalom leg-
szébb alkotásai. — Mindenütt többre becsülték, mint nálunk.
Kik voltak tanítványai? — Berté Henrik karjai között halt meg.**

— Diszes palota áll a Zoltán-utcai régi ház helyén —

A Tárnok-utca 3. számú ház kapuja fölött egyszerű márványtábla hirdeti, hogy

E HÁZBAN LAKOTT
VOLKMAN RÓBERT
ZENESZERZŐ
1875-TŐL 1883-IG

A kapu előtt egyszerű ruházatu ember pipázik. Félre kell lépnie, hogy bemehessenek.

- Kit tetszik keresni? — kérdezi.
- Volkmann Róbert lakását szeretném megnézni.
- Ilyen nevű ember nem lakik itt — mondja.
- Tudom, de itt lakott — s a táblára mutatott.
- Akkor talán tessék a házmesterhez menni.

A házfelügyelő, Csipe Pálné, barátságosan és örömmel beszél a híres lakásról.

— Tíz éve vagyunk a házban — mondja —, azóta Sulyó Ilda nagysága lakott ott. Nemrég azonban kiköltözött, mert a ház új tulajdonosa építtetni akar.

Maga a lakás az épület első emeletének hátulsó sarkában van. Jelenleg két szobából, előszobából és fürdőszobából áll. A kis szoba volt valamikor Volkmann hálószobája, míg a nagy, háromablakos, dunai frontra néző szobában tanítványait fogadta és örökbeesü műveit írta a mester.

Szomoruan érdekes jelenség, hogy ezek az alkotások, amelyek az igazi muzsikusoknak oly nagy gyönyörűséget szereznek s az abszolút zene terén szinte kivétel nélkül jelentős értéket képviselnek, nem tudnak mélyebb gyökeret verni a nagyközönségben. Amikor még újak voltak, nem játszották őket eléggé, most pedig a legtöbb zenekedvelő

ugy tekint rájuk, mint valami zenetörténeti érdekességre. Igaz, hogy Volkmann nem is volt az az ember, aki műveinek az előadását nagyon erőszakolta volna. Ettől visszartartotta szegénysége, amelyet épp úgy, mint tartózkodó, kissé zárkózott modorát, igen sokan félremagaráztak. Azt híresztelték róla, hogy rideg, senkivel sem törődik, csak magának él. Pedig ennek éppen az ellenkezője volt igaz.

Volt tanítványai közül azok, akik közelebb férkőztek a szívéhez, sokat beszélhetnek arról, hogy mennyire érdeklődött minden dolguk iránt, ha bánatuk volt, velük sirt és örömlükben is osztozott. Melegsívű poétalelke gyengéd szeretettel fordult mindenki felé. Ez a szeretet azonban nem nyilvánult külsőségekben és sokan ezért is nem érezték meg.

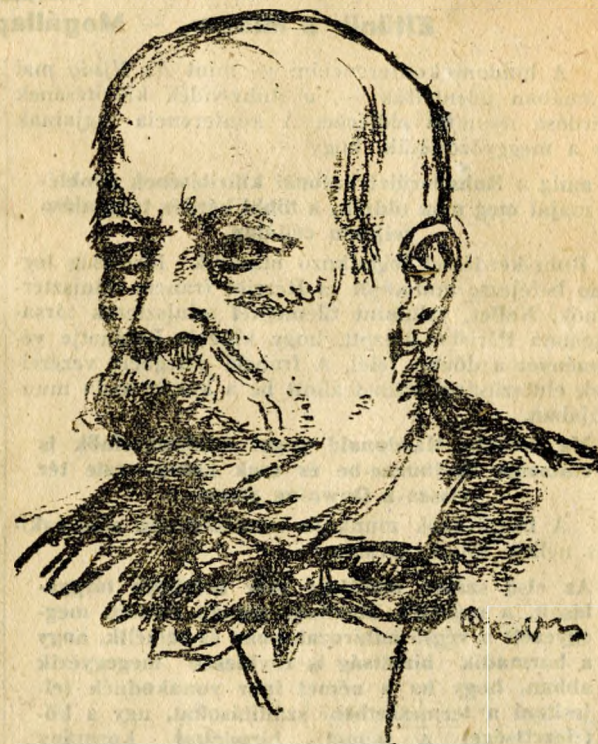
Egyszerű visszavonultságban élt a budai lakás falai között sovány, német gazdasszonyával. Csak tanítványai látogatták, különösen az akkor még jóformán gyermek Szabados Béla, akinek a tehetségét Volkmann már akkor is rendkívül nagyra becsülte, továbbá Berté Henrik, kinek nevét a »Három a kis lány« zenéje tette ismerté nemcsak nálunk, de mindenütt. Nagy lelkesedéssel csüggött hivatásán. Mindene a munka és a tanítás volt. Nem száraz szabályokkal gyötörte növendégeit, hanem a gyakorlati zene-

szerzés titkaiba igyekezett őket beavatni. Nemcsak komponálni tanultak tőle, de zenei gondolkodásukat is előkelőbbé, választékosabbá tette mesterük pedagógiai kiválósága, anélkül, hogy egyéniségükből kiforgatta volna őket.

Teljesen szabadon hagyta fejlődni minden növendékét, de gondosan ügyelt, hogy a művészetet és a jó ízlést semmivel se sértsék és megmaradjanak a zeneművészet józan határai között. Volt egy növendéke, aki állandóan zenei exotikumokon törte a fejét. Egyszer azzal ment Volkmannhoz, hogy török stílusú nyitányt akar írni.

— Mit akar maga keleti muzsikával — mondta a mester — amikor még az ittenivel sincs tisztában.

A tanítás annyira lekötötte, hogy a világ külső dolgai teljesen elveszték számára, amikor növendékeinek a kompozícióit nézegette. Egyszer Szabados Béla volt fenn a lakásán s első vonósnégyesét mutatta a mesternek. Volk-

Volkmann Róbert.

mann nagy figyelemmel olvasta a művet és tette meg rá a megjegyzéseit ilyenféleképpen:

— Itt könnyitennie kell az első hegedű szólamán, mert ne higgye, hogy a Krancsevics-négyes fogja bemutatni a művét.

Más részeknél mást mondott, de általában nagyon meg volt elégedve. Egyszerre csak nyílik az ajtó s a sovány

német gazdasszony egy kis tányérkán négy darab meggyesrétest tesz a mester elé.

— Tessék elfogyasztani, mert messze még az ebéd.

Volkmann szó nélkül átveszi a tányért s miközben tovább nézegeti a vonósnégyest, csendesen elkölti a négy darab rétest. Egy idő múlva ismét bejön a gazdasszony. Kezébe veszi a tányért és keresgél. Volkmann észre sem veszi. Végre megszólal a hűséges cseléd:

— A magokat hova tetszett tenni?

Volkmann csodálkozva mondta:

— Hát magok is voltak bénne? Észre sem vettem.

Annyira belemerült a munkába, hogy a meggymagokat is lenyelte. Csak a dolgozószobájában és tanítványai között érezte igazán jól magát. A legtöbb időt Berté Henrik társaságában töltötte, aki akkoriban már felnőtt, huszonöt—huszonhatéves fiatalember volt s délutáni és esti óráit mindig a mesternek szentelte. Vele és egy-egy más tanítványával ment el Volkmann a Neumann Angelo-féle Wagner-ciklusra, amelyet a később nagyon híressé vált színigazgató a gyapju-utcai német színházban rendezett nem tulságosan élénk érdeklődés mellett. Volkmann akkor mégcsak a Tannhäusert, Lohengrint és a Bolygó hollandit ismerte. Az újabb zenedrámákat nagy figyelemmel hallgatta, de annyira kimerítették a művek, hogy például a Walkür második felvonása után már hazament. A polifonikus kidolgozás tetszett neki, de általában nem volt valami nagyon elragadtatva, aminthogy *sohasem becsülte sokra a szinpadi muzsikát. Csak az abszolút zenéért rajongott.*

Délutánonként, amikor elvégezte dolgát a Zeneakadémián, rendszeren a Diana-fürdőbe kísérték tanítványai. Ennek az előcsarnokában volt felállítva egy fonott karosszék, amelyben üldögélve várta meg Berté Henriket, aki a Kohn-féle hajlitott fabutorgyárnak a fürdő első emeletén levő irodájában dolgozott. Hat órakor szokott lejönni Berté az irodából s attól kezdve mindig a mesternél volt, amíg csak le nem feküdt.

Az öreg urnak azonban mind terhesebb lett a messzi Budára felgyalogolni. Átköltözött tehát a tárnok-utcai lakásból a Zoltán-utca. Itt azonban csak pár hónapig lakott. 1883 október 28-án rendes szokása szerint szintén a Diana-fürdő halljába ment a mester. Mikor Berté hat óra után, dolga végeztével lejött, megdöbbenve látta, hogy Volkmann mélyen alszik a karosszékben. Gyengéden felébresztette, de az ősz zeneszerző csak nem igen akart magához térni. Szemei minduntalan lecsukódtak s Berté kérdéseire egész zavaros, fonák feleleteket adott. A fiatalember nyomban orvost hivatott, aki megállapította, hogy szélhűdés érte Volkmann.

Berté az orvos és a fürdőportás segítségével kocsiba tette s hazavitte a nagybeteg tanárát a Zoltán-utcai lakásra. Újból orvost hivatott és saját maga is ott maradt mesterét ápolni. De hiába volt minden. Éjjel még egy roham jött, majd hajnalban egy újabb s az ki is oltotta a nagy zeneszerző életét. A nemesen érző szív nem dobogott többé.

A Zoltán-utcai ház, ahol Volkmann Róbert utolsót sóhajtott, már szintén nincsen meg. Lebontották és tizenkét esztendővel ezelőtt díszes bérpalotát emeltek a helyére. Volkmann budapesti tartózkodásának az emlékét látszólag csak a tárnok-utcai emléktábla hirdeti. Láthatatlanul azonban hirdetik művei is, amelyek az igazi muzsikusoknak mindig élvezetet fognak szerezni, ameddig a muzsika muzsika lesz.